

DELO

TRST 18. aprila 1992 - Leto XLIV. - Štev. 5 - Petnajstdnevnik - Quindicinale - Abb. postale - Gruppo II-B/70% - 700 lir

Direktor ALBIN Škerk - Ureja uredniški odbor - Odgovarja FERDI ZIDAR - Uredništvo in uprava: Trst, Ulica S. Spiridione 7 - Telefon (040) 366833
Dopisništvo v Gorici: Ulica Locchi 2, tel. (0481) 84436 - Poštni tekoči račun 14454342 - Letna naročnina 12.000 lir - Tisk in fotostavek GRAPHART - tel. (040) 772151

Z volilnim rezultatom DSL Slovenec v parlamentu

Bratina

Zahvala volilcem

V lastnem imenu in v imenu Demokratične stranke levice se iskreno zahvaljujem volilcem, ki so mi z njihovim glasom omogočili izvolitev.

Jasno je, da bom v parlamentu italijanske Republike kot slovenski senator zagovarjal vse Slovence, ki živijo v Italiji, kljub temu da dejansko predstavljam le tiste Slovence, ki so volili za DSL.

Izid teh volitev je pa le pokazal, da moramo v novo nastali politični situaciji, po zgodovinskih spremembah zadnjih let tako v Sloveniji kot pri nas, vključno s spremembami v naši stranki, gledati na našo stvarnost z novimi očmi in ocenami, ker so razni politični alibiji popolnoma razkrinkani. Izid volitev pa še dodatno dokazuje, da v Italiji obstoja le ena stranka - DSL - ki si konkretno prizadeva za interese Slovencev, torej s političnimi dejstvi in na pošten način. Zahvala torej tej stranki in mislim, da velja to poudariti tudi tistim italijanskim volilcem, ki z njihovim glasom omogočijo, da lahko pride v parlament Slovenec - ne po dolžnosti, niti ne po interesu, ampak po političnem prepričanju in po politični izbiri!

Marsikateri Slovenec je dolžan o tem razmišljati, še posebej, če mislimo - govorim le za senat - koliko slovenskih glasov je bilo neplodno oddanih za druge stranke, ki podobnega rezultata niso v stanju udejanjiti. Na političnih dejstvih in ne na abstraktnemu filozofiranju sloni tudi naša bodočnost, bodočnost slovenskega subjekta v Italiji. Pa brez polemik.

DARKO BRATINA

Po letošnjih parlamentarnih volitvah moramo poudariti dva podatka, ki sta za nas temeljnega pomena:

1. Tudi v tej mandatni dobi imamo Slovenci zagotovljeno predstavništvo v Parlamentu, saj je bil na naši listi, to je na listi DSL izvoljen v senat prof. Darko Bratina;

2. Na Tržaškem je bil na listi DSL izvoljen v Poslansko zbornico predstavnik Demokratične zveze in dosedanji poslanec bivše KPI tov. Bordon.

S prvim dejstvom je torej DSL zagotovila slovensko parlamentarno predstavništvo, z izvolitvijo Bordona pa je bilo na pobudo DSL preprečeno, da bi Trst zastopali v Rimu samo predstavniki strank, ki imajo do Slovencev negativen odnos. Pomislimo, v koliko šibkejšem položaju bi bili danes kot narodnostna skupnost in kot demokratično gibanje, če ne bi naša stranka uspela v teh dveh ciljih.

Tako pa smo Slovenci v bistvu še povečali svojo vlogo na Goriškem, saj imamo v tej pokrajini edino mi parlamentarca; to moramo skušati izkoristiti v deželnem okviru kot celotna narodnostna skupnost!

Kakšno "korajžo" bi imeli nacionalisti na Tržaškem spričo tokratnih bolj izrazito desničarskih rezultatov, če ne bi bil izvoljen parlamentarec DSL, si lahko kar predstavljamo. Tudi ker smo pred novimi upravnimi volitvami, ki so žal itak vedno razlog za to, da se vsi "znesejo" nad našo manjšino...

***

Tokrat moramo mi izpostaviti tudi pomembno dejstvo, da so letošnji rezultati potrdili DSL - naslednico KPI - kot prvo levičarsko stranko v državi in kot najmočnejšo opozicijsko silo oziroma tisto, ki ima determinanto vlogo pri oblikovanju novega sistema, ki bo omogočal tudi dejanske alternative KD in njeni oblastveniški zgradbi. Poleg tega gre poudariti, da tokratni rezultati ne omogočajo več potrditve dosežane vladne koalicije, ampak zahtevajo za vlado nove rešitve, ki bodo bolj ali manj začasne ter seveda resno volilno in institucionalne reforme, ki so zdaj sploh neodložljive!

V skupnem seštevku so torej volilni izidi v državi pozitivni, v ko-

likor vendarle predstavljajo priložnost, da pridemo končno do konkretnih sprememb dotrajane sistema. Ne moremo si več predstavljati, da bi nadaljevali s to dunglo strank in strankic in s pravili igre, s katerimi se nič nikoli ne spremeni: nevzdržen je namreč v novi realnosti za paradoksalen sistem, v katerem stranka, ki recimo poviša glasove od 2% do 2,5%, "zmagava volitve", medtem ko jih "izgubi" tista, ki je znižala rezultat denimo od 20 na 19%! To je samo primer, kakršni pa so predstavljali doslej v Italiji pravilo....

***

V naveličanosti s takim stanjem iščemo razlog za pojav Lig. Pojav je prisoten tudi med Slovenci, pa čeprav v manjši meri. Nič čudnega, če so nekateri naši volilci razočarani nad vsem in vsemi, saj smo tudi mi državljani te republike in tudi v manjšini ni vse najbolj prozorno. Upamo pa si trditi, da je nujno razlikovati med tistimi Slovenci, ki so sorazmerno soodgovorni s to oblastjo in z njo sodelujejo, ker se jim iz takega ali

drugačnega razloga to spleča ter tistimi, ki tega sistema nočemo "pokrivati" in predstavljamo prizadevanje za drugačne rešitve.

Najbrž pa bodo tudi za rešitev problemov naše manjšine pogoji bolj ugodni, če ne bo oblast vedno v enih in istih rokah. V mislih imamo državno, deželno in krajevno oblast; a tudi znotraj manjšine same bo nujno marsikaj demokratizirati oziroma približati ljudem možnost odločanja o stvareh, ki so vsem skupne po pomenu in izvoru.

***

Če se vrnemo k domači realnosti, moramo poudariti, da hočemo s slovenskim parlamentarcem odigrati vlogo, ki nam v tej zvezi pritiče; drugim slovenskim političnim komponentam bomo predlagali, da tudi one zaupajo zastopstvo slovenske manjšine v parlamentu senatorju Bratini, in to na osnovi dogovarjanj v okviru našega skupnega predstavništva, začeni z zaželenim skupnim zakonskim osnutkom za zaščito. Le da ne bodo tudi različna mnenja in pred-

logi tako razpršeni, kot so bili tokrat slovenski glasovi.

***

V Trstu smo pred novimi volitvami. Najbrž se bo število občinskih svetovalcev znižalo od 60 na 50, kar pomeni, da se bodo znižale možnosti vsem. Tudi zaradi bolj izrazito desničarskih izidov na parlamentarnih volitvah velja razmisliti na dogovorjene nastope, v kolikor bi demokratičnemu Trstu in Slovincem zagotovili boljši rezultat. Razširitev Demokratične zveze "Trst za Evropo" seveda na enakopravni osnovi in na osnovi programov na celotno levico in na vse slovenske komponente bi bila lahko rešitev v tem smislu. Po našem bi bila etnično-politična izolacija ošibitev na celi črti in usluga tistim, ki vlečejo situacijo na desno.

Zato smo kot DSL v interesu manjšine in demokracije pripravljeni na široko levičarsko dogovarjanje, z zagotovilom, da bomo tako ali drugače izpolnili naše odgovornosti.

MB

DSL prva stranka med Slovenci

Izidi DSL, SKP, in liste Federalizem v okoliških volilnih sekcijah na Tržaškem

	SENAT			ZBORNICA		
	DSL	SKP	FED*	DSL	SKP	FED*
VZHODNI KRAS						
Opčine	791	379	261	811	576	257
Trebče	104	84	48	88	99	53
Gropada	146	73	57	129	100	67
Bazovica	112	114	66	96	156	81
ZAPADNI KRAS						
Križ	245	165	84	247	202	88
Prosek	286	327	116	287	402	118
SLOVENSKE OBČINE						
Repen	131	79	84	141	93	82
Dolina	729	897	372	737	1099	391
Zgonik	410	207	139	400	311	141
Nabrežina	812	563	635	905	688	632
SKUPNO	3766	2888	1862	3841	3726	1910

Gornja analiza je seveda le delna, ker je omejena na tiste volilne sekcije, kjer so slovenski volilci ali v večini ali gotovo v znatnem številu. Tablica je zato vsekakor indikativna za ugotovitev razporeditve slovenskih

glasov med tremi strankami, ki jih zberejo v manjšini največ. Tudi Zeleni, PSI, Lega Nord in KD so zbrali slovenske glasove, a sorazmerno toliko manj od DSL, SKP in SSK, da jih tu nismo upoštevali.

Iz analize, ki bi jo bilo vredno poglobiti, je vsekakor jasno, da je DSL med Slovenci prva stranka. Tudi SKP je tokrat zbrala sicer precejšnje število glasov, a upoštevati je treba, da je marsikateri volilec glasoval za sen. Spetiča v prepričanju, da bo pripomogel k njegovi izvolitvi, češ da se seštejejo glasovi iz tržaškega okrožja s tistimi iz goriško - videmskega. Tako zgrešeno prepričanje (nepoznavanje volilnega zakona) je bilo žal zelo razširjeno, saj ga razen nas v Delu ni nihče med Slovenci skušal pojasniti.

Nasprotno, tudi po volitvah se nadaljuje nejasno informiranje, češ da Spetič ni bil izvoljen "za las". Prav bi bilo povedati, da tisti "za las" pomeni nekaj tisoč glasov v goriško-furlanskem okrožju; in da jih je SKP-ju v Trstu manjkalo celo več kot 10.000 za morebitno izvolitev z ostanki.

Kar se tiče liste Federalizem (pri nas SSK), je treba upoštevati, da SSK na krajevnih volitvah doseže sicer nekaj več glasov, a ostaja tudi v tem primeru na tretjem mestu.

Zadoščenje slovenskih kandidatov ob volilnih izidih v deželi

Po volitvah bi se rad zahvalil vsem volilcem, ki so oddali svoj glas stranki, za katero sem kandidiral in še posebej tistim predvsem Slovincem, ki so oddali zame preferenčni glas. Zdaj, ko imamo v rokah volilne rezultate, pa se mi zdi potrebno primerjati to, kar smo kandidati na raznih strankah obljubljali pred volitvami, s tem, kar smo dejansko dosegli. Kot sem 2. aprila izjavil v Primorskemu dnevniku, sem kandidiral predvsem, ker je grozila nevarnost, da bi Trst predstavljali v parlamentu le dva melonarja in demokristjan. Vsi ti trije so bili potem res izvoljeni in le za las ni bil izvoljen še misovec. Vsi, ki smo podprli Demokratično zvezo "Trst za Evropo" pod znakom DSL, pa imamo zadoščenje, da smo bistveno pripomogli k izvolitvi slovenskega senatorja Bratine v Gorici in poslanca Bordona, edinega levičarskega parlamentarca iz Trsta. Slednji je bil izvoljen le za nekaj sto glasov! Razvidno je torej, da nismo vabili vo-

lilcev na neuresničljive volilne avanture in da nismo obljubljali tega, kar ne bi bilo mogoče doseči. Istega ne more trditi Slovenska komisija PSI. S pozivom za glas PSI s preferenco Perelliju, ki naj bi bil alternativen šovinistu Camberju, je v resnici le pripomogla k izvolitvi slednjega, kar je bilo vsakomur lahko povsem jasno že prej. Veliko zmede je bilo tudi v zvezi s kandidaturem tov. Spetiča pri SKO, saj so premnogi ljudje zmotno mislili, da v Trstu z glasom zanj lahko pripomorejo k njegovi izvolitvi. Nekateri so celo nam očitali, da motimo njegovo siceršnjo izvolitev. Rezultati pa jasno dokazujejo, kot smo mi ves čas trdili, da v Trstu ni imel absolutno nobene možnosti, da bi bil izvoljen. Rezultat SKO (ki je že itak bil nad predvidevanji) je znašal v Trstu 14.057 glasov. Manjkalo pa mu jih je še več kot 10.000, da bi lahko imel le majhno možnost izvolitve z ostan-

ki! V okrožju Gorica-Videm-Portede non-Belluno, pa mu jih je manjkalo vsaj 3.000. In za to niso bili uporabni glasovi iz Trsta! Vsem je zdaj torej lahko jasno, da je bilo res, kar smo trdili in sicer, da se glasovi obeh okrožij, tržaškega in furlanskega, ne morejo seštevati. Glas za SKO v Trstu je bil torej že od vsega začetka le glas za številčno okrepitev te nove stranke in nič drugega. Še več: očitno je, da je vse to le resno ogrozilo možnost izvolitve edinega levičarskega parlamentarca, ki je pa imel v Trstu stvarne možnosti, to je tov. Bordona na listi DSL. Kaj je dosegla Slovenska skupnost z listo Federalizem bo pa ostalo itak za vedno celi manjšini neznan. Lahko smo torej ponosni, da lahko volilci sami preverijo verodostojnost naših trditev in stvarno uresničljivost naših predlogov v tej volilni kampanji, kar je poročstvo tudi za prihodnjo, ki se pravkar začenja.

PAVEL FONDA

Komemoracija 71 talcev

Spomin na preteklost nam lahko pomaga, da se lažje prebijemo skozi težave sedanosti in da boljše načrtujemo našo prihodnost. V tem duhu je izvenela tudi komemoracija 71 talcev, ki jih je nacistični okupator umoril na openskem strelišču. Spominske svečanosti, ki je bila v nedeljo, 12. aprila, se je udeležila precejšnja množica slovenskih in italijanskih demokratov in antifašistov, ki so s tem potrdili, da so vrednote in ideali, za katere so se žrtvovali padli talci, še vedno žive med našim ljudstvom in da predstavljajo svetel kačipot tudi za prihodnje dni, ki se spričo nevarnega zasuka dela tržaške javnosti v desno ne kažejo najbolj obetavni. Na vse to je med drugim opozoril v svojem govoru bivši poslanec Albin Skerk.

Volilni izidi na Tržaškem in Goriškem za senat in poslansko zbornico

SENAT TRST 1				
STRANKE	1992		1987	
	Glasovi	%	Glasovi	%
PRI	3.910	6,49	2.880	4,53
PDS	5.480	9,09	—	—
PCI	—	—	9.189	14,44
RIF. COMUNISTA	2.958	4,91	—	—
DP	—	—	985	1,55
LEGA NORD	4.512	7,49	—	—
VERDI FEDERAL.	756	1,25	—	—
DC	14.782	24,53	17.129	26,92
FEDERALISTI	770	1,28	—	—
MSI-DN	8.828	14,65	8.239	12,95
PSI	12.013	19,93	—	—
PSI-PSDI-PR	—	—	16.061	25,24
PLI	2.281	3,79	4.591	7,21
REFERENDARI	905	1,50	—	—
VERDI	2.491	4,13	2.572	4,04
PSDI	577	0,96	—	—
MF	—	—	164	0,26
LIGA VENETA/PENS.	—	—	891	1,40
ALL. POPOLARE	—	—	216	0,34
PS. D'AZIONE	—	—	720	1,13
SKUPNO	60.263	100	63.637	100

SENAT TRST 2				
STRANKE	1992		1987	
	Glasovi	%	Glasovi	%
PRI	5.046	4,44	3.866	3,40
PDS	14.910	13,13	—	—
PCI	—	—	29.043	25,51
RIF. COMUNISTA	10.158	8,94	—	—
DP	—	—	1.710	1,50
LEGA NORD	9.078	7,99	—	—
VERDI FEDERAL.	1.289	1,13	—	—
DC	26.625	23,44	29.207	25,66
FEDERALISTI	3.173	2,79	—	—
MSI-DN	12.796	11,27	10.590	9,30
PSI	20.612	18,15	—	—
PSI-PSDI-PR	—	—	24.891	21,87
PLI	2.832	2,49	5.223	4,59
REFERENDARI	1.193	1,05	—	—
VERDI	4.220	3,72	4.398	3,86
PSDI	1.644	1,45	—	—
MF	—	—	407	0,36
LIGA VENETA/PENS.	—	—	1.475	1,30
ALL. POPOLARE	—	—	377	0,33
PS. D'AZIONE	—	—	2.641	2,32
SKUPNO	113.576	100	113.828	100

SENAT GORICA				
STRANKE	1992		1987	
	Glasovi	%	Glasovi	%
PRI	3.516	3,75	4.421	4,81
PDS	16.063	17,13	—	—
PCI	—	—	26.899	29,30
RIF. COMUNISTA	6.365	6,79	—	—
DP	—	—	1.263	1,38
LEGA NORD	10.967	11,70	—	—
VERDI FEDERAL.	762	0,81	—	—
DC	28.986	30,92	32.371	35,25
FEDERALISTI	1.598	1,70	—	—
MSI-DN	6.033	6,43	5.223	5,69
PSI	9.409	10,04	—	—
PSI-PSDI-PR	—	—	13.180	14,35
PLI	1.677	1,79	1.756	1,91
REFERENDARI	1.050	1,12	—	—
VERDI	4.585	4,89	3.235	3,52
PSDI	2.749	2,93	—	—
MF	—	—	770	0,84
LIGA VENETA/PENS.	—	—	941	1,02
ALL. POPOLARE	—	—	230	0,25
PS. D'AZIONE	—	—	1.532	1,67
SKUPNO	93.760	100	91.821	100

TRŽAŠKA POKRAJINA	ZBORNICA 1992			ZBORNICA 1987		
	Glasovi	%	Mesta	Glasovi	%	Mesta
FEDERALISTI	3.903	2,00	—	—	—	—
DC	41.924	21,49	—	50.171	24,73	1
LEGA NORD	15.615	8,00	—	—	—	—
PRI	9.002	4,61	—	7.340	3,62	—
VERDI FEDERALISTI	1.972	1,01	—	—	—	—
PENSIONATI	2.224	1,14	—	—	—	—
PDS	24.393	12,50	—	—	—	—
PCI	—	—	—	40.330	19,88	1
PSDI	2.256	1,16	—	3.988	1,97	—
RIF. COMUNISTA	14.057	7,21	—	—	—	—
DP	—	—	—	2.841	1,40	—
PSI	39.270	20,13	—	37.490	18,48	1
VERDI	7.082	3,63	—	6.630	3,27	—
MSI-DN	23.869	12,24	—	21.638	10,67	—
REFERENDARI	1.979	1,01	—	—	—	—
PR	—	—	—	11.143	5,49	—
PLI	6.728	3,45	—	11.370	5,60	—
LEGA LEGHE	808	0,41	—	—	—	—
LPT	—	—	—	—	—	—
MIT	—	—	—	2.103	1,04	—
P. SARDO D'AZIONE	—	—	—	3.994	1,97	—
LIGA VENETA	—	—	—	2.005	0,99	—
DRUGI	—	—	—	1.822	0,90	—
SKUPNO	195.082	100	—	202.865	100	3

TRŽAŠKA OBČINA	ZBORNICA '92		ZBORNICA '87		DEŽELNE '88		EVROPSKE '89	
	Glasovi	%	Glasovi	%	Glasovi	%	Glasovi	%
FEDERALISTI	2.561	1,49	—	—	—	—	2.674	1,73
DC	37.867	21,99	45.139	25,27	43.574	27,14	40.210	26,07
LEGA NORD	13.724	7,97	—	—	—	—	446	0,29
PRI	8.399	4,88	6.719	3,76	3.944	2,46	—	—
PRI-PLI	—	—	—	—	—	—	8.260	5,36
VERDI FEDER.	1.744	1,01	—	—	2.996	1,87	—	—
PENSIONATI	2.014	1,17	—	—	—	—	—	—
PDS	19.883	11,55	—	—	—	—	—	—
PCI	—	—	31.512	17,64	24.968	15,55	28.812	18,68
PSDI	1.967	1,14	3.568	2,00	3.333	2,08	2.410	1,56
RIF. COMUNISTA	10.785	6,26	—	—	—	—	—	—
DP	—	—	2.545	1,42	1.664	1,04	1.329	0,86
PSI	36.171	21,01	34.150	19,11	24.472	15,24	35.957	23,32
VERDI	6.280	3,65	5.943	3,33	7.335	4,57	8.366	5,42
MSI-DN	22.083	12,82	20.256	11,34	16.002	9,97	17.898	11,61
REFERENDARI	1.794	1,04	—	—	—	—	—	—
PR	—	—	10.207	5,71	—	—	2.550	1,65
PLI	6.198	3,60	10.654	5,96	3.776	2,35	—	—
LEGA LEGHE	729	0,42	—	—	—	—	—	—
LPT	—	—	—	—	21.231	13,22	—	—
MIT	—	—	1.943	1,09	2.443	1,52	—	—
US	—	—	—	—	3.568	2,22	—	—
DRUGI	—	—	6.021	3,37	1.249	0,78	5.300	3,44
SKUPNO	172.199	100	178.657	100	160.555	100	154.212	100

Upravne volitve v Trstu nova zahtevna preizkušnja

Pred aprilom so vse stranke, ki se sklicujejo na potrebo korenitih sprememb v Italiji, označile te volitve kot prelomnico v političnem sistemu. Da je bilo to res nam dokazujejo volilni rezultati, ki jasno kažejo, da so se volilci, v prvi vrsti, opredelili "proti" sistemu nadvlade strank, ki je do take mere skorumpiral celotno družbo v Italiji. Če so torej bile aprilske volitve resnična prelomnica na vsedravnih ravni, mislim da moramo upravne volitve, ki se bodo vršile junija v Trstu obravnavati na isti način. Moramo v prvi vrsti izpostaviti nekaj temeljnih problemov za bodočnost tega mesta. Globoka ekonomska kriza, ki je zajela vse produktivne sektorje in ki prinaša kot dramatično posledico visoko število brezposelnih, predvsem med mladimi, zahteva, da se Trst končno in dokončno otrse spon svoje preteklosti. Take politične sile, ki se, na eni strani, polnijo usta z gesli kot so "Trst - središče Evrope", "Trst - mitteleuropejsko mesto", "Trst - mesto znanosti", na drugi strani pa zahtevajo in živijo zgolj na asisten-

cialističnih posegih, ki jih iztržijo iz Rima, take politične sile kopljejo grob Trstu. Nujno je, da se izpostavijo možnosti za alternativo tem silam, alternativo, ki bo sposobna globokega preobrata, političnega in civilnega preobrata, kot predpogoj za soočenje z novim svetom, ki je za našimi rameni, začeljši s Slovenijo. Jasno je, da politične sile, ki so upravljale to mesto v teh zadnjih letih niso sposobne izpostavljati normalnih stikov ekonomskega, kulturnega in političnega značaja s komerkoli. S Slovenijo gotovo ne, saj bi morebitni obisk slovenskih predstavnikov v občinski palači odprl za Trst bistven problem, če bi lahko v "sancta-sanctorum", lahko spregovorili nekaj besed v slovenščini! S Hrvaško bi šlo tudi trdo, verjetno bi njihov ponos zahteval, da bi se tržačani najprej oprostili za geslo "Ricompiamoci l'Istria". Celo s furlanskimi sosedi bo šlo odslej težje! Ljudje, ki so nas spravili v to situacijo morajo čimprej domov! Zato pa so danes levičarske stranke in sile v Trstu pred veliko odgovornostjo, da pre-

mostijo spore in da poiščejo na podlagi programov tiste stične točke, ki bi omogočile skupen, alternativen nastop. Če preverimo aprilske volilne rezultate v tržaški občini je jasno, da tvegamo da se bo novoizvoljeni občinski svet še bolj utrdil "na desno". Tvegamo pa tudi, da se bo ustvarila ponovno tista večina, ki je upravljala ali bolje rečeno "ne upravljala" tega mesta v teh zadnjih letih, to je PSI, KD, PLI, PRI in Lista za Trst, ki čeprav iz opozicije je pogojevala celotno koalicijo na desno.

Nerešenih problemov je ogromno in zajemajo vse sektorje uprave. Negativne posledice so vidne vsem občanom, saj padajo direktno na njihova ramena.

Vsak Tržačan, se dnevno sooča z razsolum javne uprave; ko mora k zdravniku, ali v bolnico, ko išče parkirni prostor, ko išče mesto v jaslih za lastne otroke, ko čaka v neskončnih kolonah v onesnaženem mestnem vrvežu, ko potrebuje katerikoli dokument ali dovoljenje na Občini, ko čaka na javne prevoze, ko išče hišo...primerov bi lahko bilo še pa še. Stopnja odgovora na te vsakdanje "potrebe" občanov, daje najbolj objektivno oceno javni upravi. Jasno je, da smo v tem smislu na najnižji ravni. Odklon med potrebami občanov in "politikanstvom" v tržaški občinski upravi je dosegla voj višek v teh zadnjih letih, ko so se stopnjevali spori v strankah in med strankami, ki so dobesedno paralizirali upravno življenje. Danes pa kot višek politične "strategije" imajo te stranke pogum da se ponovno ponudijo za vlado tega mesta.

Žal je Italija tako daleč od miselnosti teh ljudi, da niso še razumeli smisla aprilskih volitev. Ljudje so do grla siti take logike. Pričakujejo nekaj drugačnega. Upati je le, da se bodo levičarske sile v Trstu znale odzvati temu izzivu, da se ne bodo tudi same oklepale starih logik, števil in strankarskih računov.

ANAMARIJA KALC

Robert Hlavaty v TKG

Galerija Tržaške knjigarne se je poklonila spominu slikarja Roberta Hlavatya ob 10. obletnici smrti. Razstavo njegovih del so odprli v četrtek, 9. aprila.

Volitve v slovenskih občinah na Goriškem

Demokratična stranka levice je na Goriškem zabeležila lep uspeh. Izvolila je namreč svojega predstavnika v senat in sicer tovariša Darka Bratino. Rezultat je toliko bolj pomemben, ker DSL ima na Goriškem edinega senatorja. Potrebno je še enkrat podčrtati, da imamo izvoljenega v Rimu goriškega Slovenca po 70 letih, saj je bil nemara zadnji slovenski predstavnik tov. Jože Srebrnik, ki je bil izvoljen v parlament leta 1924 vendar ni svojega mandata dokončal, ker ga je fašizem preganjal. Na letošnjih volitvah namreč nobeni stranki ni uspelo izvoliti senatorja, zato je DSL upravičeno ponosna na Bratinovo izvolitev, glede tudi na dejstvo, da so bile volitve 5. in 6. aprila pravi potres. Glede slovenskih glasov je treba takoj povedati, da je za senat levji delež dobil prav Darko Bratina. V Doberdobi in Sovodnjah je DSL prejela za senat 281 oz. 305 glasov, v Števerjanu pa solidnih 94. Kar v odstotkih pomeni, da je v Do-

berdobi DSL dosegla 31,6%, v Sovodnjah 27,1% in Števerjanu 18,4%. V pokrajinskem merilu je DSL za senat dosegla 17,1%, kar je vsekakor dober rezultat, ki se dviga nad državno porečje. Za poslansko zbornico je DSL v Doberdobi dosegla 204 glasov (18,3%), v Sovodnjah 210 (15,7%) in v Števerjanu 75 glasov (12,6). V pokrajinskem merilu je dosegla 15,1%, kar jo postavlja na drugo mesto za krščansko demokracijo.

Vendar je treba na teh volitvah zabeležiti tudi raznoliko opredelitev slovenskega volilca. Poleg tradicionalnih glasov oddanih DSL, Komunistični prenovi, federalistom, in delno socialistom, so se slovenski volilci opredelili tudi za druge politične grupacije. Presenetljive so številke iz Doberdobi, kjer je za senat kar 26,8% volilcev oddalo svoj glas drugim strankam. Na prvo mesto je treba postaviti dejstvo, da se je dober odstotek slovenskih volilcev opredelilo za krščansko demokracijo (12,9%), kar je

brez dvoma ošibilo glas za federaliste (14,0%). Treba je tudi povedati, da so glasovi oddani za prvaka KD Scarana brez dvoma oškodovali federaliste, to pomeni slovenske kandidate. Pozitivno je, da krščansko demokratski prvak ni bil izvoljen. Podčrtati je treba tudi dejstvo, da je Lega Nord prišla do 6,9% in je prehitela socialiste, ki so zabeležili 4,6% glasov. Podobno se je zgodilo tudi glede zbornice, saj je Lega Nord s 77 glasovi zabeležila 7,4% glasov. Preseneča tudi, da je KD prehitela federaliste s 187 (18,1%) proti 136 (13,1%). Tudi tokrat so bili slovenski glasovi oddani v prazno, saj poslanec Rebullina ni bil potrjen. V tem smislu lahko govorimo o slabo oddanih glasovih, ki so šli zgubljeni ali bolje bili so oddani v prazno. V Doberdobi je za zbornico Komunistična prenova prehitela DSL 245 glasov proti 204 (24,5% proti 19,7%). Ta rezultat je pognal tovarišem na levi kri v glavo, češ, da so prva sila v Doberdobi. Vendar bi še rad ob tem razmislil. Poleg tega,

da so na levi upravičeno volili Slovenca, je za senat manj volilcev kot za zbornico. In prav za senat je Bratina dosegel veliko več glasov in tudi razlika med obema strankama je bila večja, približno 10%, za zbornico pa manj kot polovico. Številke govorijo same in ni potreba komentarjev, če pa je komu v volilno uteho, da je prvi s pičlim številom glasov prednosti, pa naj bo po njegovem. Ob takih malenkostih se res ne gre sekirati. Glede tudi na volilne rezultate v Sovodnjah in Števerjanu je razlika med obema levima strankama očitna in v prid DSL z razmerjem približno 2:1, kar se zdi realna zlata sredina in dokaz realne moči strank. Vendar pa so moje besede le matematična ugotovitev in nikakor polemika. Na levičarje je treba priti do realnih sodelovanj in ravnotežij, da na prihodnjih volitvah ne bo spodsrljavej na eni ali na drugi strani, kar v prvi vrsti oškoduje Slovence oz. slovenske kandidate.

MJ

MJ

Bo Primorski dnevnik odražal pravo razpoloženje naše narodnostne skupnosti?

V sredstvih javnega obveščanja smo prebrali, da so bile definirane podjetniško-lastniške spremembe, s katerimi bodo skusali razširiti Primorski dnevnik po vsebini in razmnoževanju na celotno slovensko narodno področje.

V okviru teh sprememb je nova družba PRAE sporočila, da bo novi odgovorni urednik Primorskega dnevnika deželni svetovalec SSK in sploh viden predstavnik te stranke Bojan Brezigar. Doslej se še ni zgodilo, da bi bil kak viden strankarski eksponent z javno strankarsko politično funkcijo postavljen za direktorja Primorskega dnevnika. Dnevnik je namreč nastal in živel na osnovi vrednot in tradicije OF ter je vsa ta desetletja iz širšega vidika odražal to kulturno-politično razpoloženje, ki je povečini označevalo in še označuje našo manjšino. Iz tega vidika je dnevnik tudi skušal opravljati nestransko vlogo povezovalca in zastopnika interesov vse naše narodnostne skupnosti v Italiji. Z vsa zaskrbljenostjo smo zato prisiljeni tokrat ugotoviti, da se z izbiro strankarskega eksponenta z javno funkcijo za odgovornega urednika lastništvo dnevnika sedaj očitno odreka tej tradiciji in da je zato upravičeno razširjena zaskrbljenost, da ne bo na straneh dnevnika zajamčena strankarska in splošna nepristranskost v zvezi z interesi naše narodnostne skupnosti, oziroma vsem tem, kar jo sestavlja.

Menimo, da bi morala biti ta nepristranskost prvenstvena skrb vseh, ki imamo na tak ali drugačen način "pooblastila", da v taki ali drugačni vlogi skrbimo za interese manjšine za njene strukture in sploh za življenje, obstoj in razvoj naše skupnosti.

Kar se Primorskega dnevnika tiče, je gotovo, da mu samo strankarska nepristranskost lahko zagotovi odražanje resničnega razpoloženja naše skupnosti in zato uspešno vlogo nepogrešljivega dejavnika za njeno življenje in razvoj.

Nov odbor večnamenskega kulturnega centra v Ronkah

Po vladni krizi Centra, ki je trajal več časa in je hromil delovanje, predvsem pa izdajo revije Il Territorio, je prišlo do kompromisa na politični ravni, kar je omogočilo uglasitev sprov in izvolitev funkcionarjev ter porazdelitev funkcij.

Prejšnji četrtek so se zbrali na rednem zboru delegati občin in strank. Zbora se je udeležilo pičlo število članov, saj je bilo prisotnih samo 13 upravičencev od skupnih 28. Za predsednika JVKC je bil izvoljen Tiziano Pizzamiglio (PSI), za podpredsednika Sergio Zilli (DSL), za direktorja revije Il Territorio Ado Bucarella (DC). V izvršni odbor je bil kooptiran tudi Gallina (PRI), ki zasede

mesto Zillija, saj je podpredsednik član izvršnega odbora po statutu.

Zanimivost seje je predvsem v pičlem številu prisotnih. DSL, ki ima relativno večino je bila prisotna samo s 5 člani (ima jih 12), PSI 3 (4), KD 4 (9), PRI 1 (1), Zeleni 0 (1). Skratka se po številkah zdi, da je DSL igrala podrejeno vlogo, sicer pa je bil v

SLOVENSKA KOMPONENTA DSL

prireja v ponedeljek,
27. aprila 1992
ob 20. uri
v Kulturnem domu
na Proseku

»Odprto srečanje«

na temo volitev z no-
voizvoljenim senatorjem
Darkom Bratino
uvodno poročilo bo podal
tov. Miloš Budin

glavnem uresničen lanski sporazum, ki je odpadel zaradi odpora PRI.

Zaradi pomanjkanja legalnega števila upravičencev, je zbor razpravljal samo o tehničnih vprašanjih, kot so npr. imenovanje revizorjev in ponovni pregled sklepčnega računa (Conto consuntivo), ki je bil v nekaterih točkah odbit od kontrolnih organov. Volitve so potekale po pravih in izvoljeni organi so dobili veliko večino glasov, proti ni glasoval nihče, en delegat pa se je vzdržal pri izvolitvi predsednika in podpredsednika. Odpadla je točka dnevnega reda v katerem bi morali razpravljati o denarnih odškodninah.

Porazdelitev prispevkov za kulturne dejavnosti ni upoštevala pravičnih kriterijev

Na osnovi državnega zakona za obmejna območja smo Slovenci v Italiji pridobili lani deželni zakon v korist kulturnim in umetniškim dejavnostim, znan kot zakon št. 46/91.

Gre pravzaprav za zakonsko besedilo, ki združuje v sebi posamezna poglavja že obstoječih zakonov, ki jih je Dežela FJK v glavnem sprejela v prejšnjem desetletju, in jih je na tak način združila v obliki "kolaža" in finansirala s 24 milijardami državnega zakona za obmejna območja.

Od razpoložljivih 24 milijard za tri leta je 8 milijard namenjenih večjim in pomembnejšim kulturnim ustanovam slovenske manjšine (Slovensko stalno gledališče, Glasbena Matica, Slovenski raziskovalni inštitut, Dvojezični center v Špetru ter Narodna in študijska knjižnica). Nekaj pomembnih postavk pa se nanaša tudi na širšo kulturno ljubiteljsko delovanje, ki je med Slovenci s številnimi kulturnimi društvi nedvomno pomembna in zakoreninjena stvarnost.

Za leto 1991 je deželna vlada (v naslednjih dveh letih naj bi se o porazdeljevanju prispevkov izrekla posebna komisija v kateri naj bi poleg strankarskih predstavnikov sodelovali tudi štirje slovenski predstavniki iz vrst Slovenske kulturno gospodarske zveze in iz vrst Sveta slovenskih organizacij) med drugim določila:

– 200 milijonov za rekreacijske dejavnosti (zbori, godbe, folklor itd...);

– 250 milijonov za humanistične, znanstvene in umetniške dejavnosti;

– 100 milijonov za gledališke, kinematografske, plesne in podobne dejavnosti;

– 250 milijonov za organizacije, ki jih Dežela priznava kot "organizacije s posebno funkcijo deželnega servisa."

Podatki o porazdelitvi sredstev za leto 1991 niso bili še nikjer javno objavljeni.

Odločili smo se, da bomo vse podatke objavili v Delu iz dveh razlogov:

1 - da bo širša javnost obveščena s točnimi informacijami ("prozornost" je koristna tudi za slovensko narodnostno skupnost, ki živi v Italiji);

2 - ker gre za javni denar, nad katerim je prav, da imamo vsi možnost nadzorstva.

Upali smo, da bo porazdelitev med slovenskimi organizacijami in društvi spoštovala pravične kriterije (kakovost pobud, množičnost organizacij ipd.), toda na osnovi podatkov lahko trdimo, da je porazdelitev bolj politične narave in da je po stari in utečeni italijanski praksi temeljila na golih strankarsko klientelarnih načelih.

Za dokaz samo primer: Zveza slovenskih kulturnih društev - najbolj množična ljubiteljska kulturna organizacija v zamejstvu, ki šteje s svojimi 4 deželnimi sedeži in z nad 60 včlanjenimi društvi okrog 4000 članov - že tri leta zaproša Deželo, da bi ji bila priznana funkcija deželnega

servisa. Kljub javnim obljubam samega Biasuttija do deželnega priznanja ZSKD ni prišlo niti v letu 1991. Tako je iz postavke 250 milijonov za leto 1991 lahko črpala le ena organi-

zacija, ki ima danes deželno priznano funkcijo, to je Svet slovenskih organizacij...

V tokratni številki objavljamo v celoti podatke, ki se nanašajo na črko

i, člen 2 zakona 46/91, ki zadeva humanistične znanstvene in umetniške dejavnosti.

Ostale podatke bomo objavili v naslednji številki.

Deželni prispevki kulturnim društvom

	ODOBR.PRISPEVEK		ODOBR.PRISPEVEK
TRST		A. PAGLAVEC - Podgora	1.000.000
Sklad "Mitja Čuk"	5.000.000	Zveza slovenske katoliške prosvete	40.000.000
Kulturno društvo "Virgil Šček"	6.000.000	Zveza slovenskih kulturnih društev	40.000.000
Slovensko kulturno društvo	1.000.000	DOBERDOB	
Slovenska prosveta	33.000.000	Kulturni krožek "Kras"	1.000.000
Kulturno društvo "Grad" - Bani	1.000.000	RONKI	
Kulturno društvo Lonjer Katinara	2.000.000	Slov. kulturno in rekreacijsko društvo "Jadro"	2.000.000
Slov. kulturno društvo Igo Gruden	3.000.000	ŠTEVERJAN	
Foto krožek Trst '80	2.000.000	Kulturno društvo Briški grič	2.000.000
Slovenski klub	3.000.000	Skupina fotoamaterjev	2.000.000
Madonna delle Grazie	1.000.000	Slov. kulturno društvo "Danica"	1.000.000
Društvo zamejskih likovnikov	5.000.000	SOVODNJE	
Slavistično društvo FJK	2.000.000	Slov. kulturno društvo "Sovodnje"	2.000.000
Slov. kulturno društvo "Tabor"	7.000.000	ČEDAD	
DOLINA		Kulturno društvo "Ivan Trinko"	2.000.000
Kulturno društvo "France Prešeren"	2.000.000	Zveza Žensk iz Benečije	2.000.000
Kulturno društvo "Primorsko"	2.000.000	VIDEM	
GORICA		Kulturno društvo "Rečan"	5.000.000
Kulturno in kinematografsko društvo "KINOTAELE"	8.000.000	Raziskovalni kulturni center	1.000.000
Kulturni dom	30.000.000	Umetniško društvo iz Benečije	5.000.000
Kulturno društvo "PODGORA"	10.000.000	Center študija "Nediža"	8.000.000
Kulturno društvo "ŠTANDREŽ"	8.000.000	Zadruga a.r.l. Lipa	1.000.000
Slov. kulturno katoliško društvo	2.000.000	SKUPNO	250.000.000
Slov. kulturno društvo "OTON ŽUPANČIČ"	2.000.000		
Slov. kulturno društvo			

V
*Vesele
velikonočne
praznike*

POSOJILNICA OPČINE ● KMEČKA IN OBRтна HRANILNICA IN POSOJILNICA V NABREŽINI
● KMEČKO OBRтна HRANILNICA DOBERDOB
● KMEČKO DELAVSKA HRANILNICA IN POSOJILNICA V SOVODNJAH ● KMEČKA BANKA GORICA
● TRŽAŠKA KREDITNA BANKA